

DEBRECZENI ELLENŐR.

Politikai, közgazdasági s társadalmi lap.

A DEBRECZENI SZABADELVÉPÁRT KÖZLÖNYE.

Megjelen hetenkint ötször, u. m. hétfőn, kedden, szerdán, esütörtökön és szombaton.

Hirdetési díj: öt hasábos petitor 5 krajczár. Nagyobb terjedelmű s több ízben megjelent hirdetéseknek leegyesült díj...

Előfizetési feltételek: helyben házhoz hordva vagy vidékre postán küldve: Egész évre 10 ft., Félévre 5 ft., Negyedévre 2 ft 50 kr., Egy óra 1 ft.

Debreczen, november 27.

Lapunk esütörtöki (233-ik) számában közöltük azon törvényjavaslatot, mely a kir. bíróságoknál és ügyészségeknél alkalmazandó fizetési fokozatokról, a kormány reorganizálási javaslataival együtt tettett le a ház asztalára.

Semmiestre sem oly fontos az, hogy akár a közadók kezeléséről, akár a közgazdasági bizottságról szóló javaslatokkal lehetne fontosságában párluzamba temni, hanem mégis meg van annak saját súlya. A rövid 6 §-ból álló javaslat az ország bírói karának személyes viszonyát érinti, s ezen körülmény eléggé komoly arra, hogy e javaslattal tüzetesebben foglalkozunk.

Nem akarjuk mi a javaslat lényegét érteni. Az helyes. Senki sem fogja tagadni, hogy azon igen sok kultur-államban bevett törvény, mely a hivatalnok fizetése fokozatáról szól, elvileg minden tekintetben megállja az ész kritikájának ítéletét. Nagyon célszerű és jogos dolog is az, hogy az államszolgálatban megkülönböztetett, habár ugyanazon branchban, többet kapjon a fizetési javadalmából, mint egy újonnan kinevezett tisztviselő, kinek talán állásának előnyeinél fogva sinesen szüksége oly összegre háztartása fedezésére, mint egy nállánál idősebb, s kiterjedtebb családdal inkább rendelkezhető hivatalnoktársának. Ezen jogos eszmé vezetett a hivatalnok fizetése fokozatainak keresztülvételére régebben a posta és távívadász, s jelenleg a bíróságoknál. És hogy ezen javaslat már a ház asztalán van, az a kormány reorganizálási törekvéseinek helyes irányáról tesz bizonyosságot s a kormány érdemeinek egyik élénk tanúja.

Tagadhatatlan, hogy a hivatalnok kar Magyarországon az utóbbi idők súlyos kezeinek csapásait nem kerülhette ki s a megkérüléseik kérdése magával vonván a hivatalnokok számának redukálását, a fizetések mérséklését, sok tekintetben áldozatot volt kénytelen hozni a haza szomorú állapotának. S különösen a bírói kar a törvényszékek redukálása, s a bírói állhelyezésről hozott törvények által érzékenyen volt érintve. Ily körülmények között azt gondolhatná egy felületes szemlélő, hogy a kormány ezen fizetési fokozatok által ismét a bíróságok és ügyészségeknek törvény által biztosított jogait nyírálja meg. Ezen feltevés ellen csak az 5-ik §-ra hivatkozunk, mely világosan mondja, hogy ezen törvény által sem a már kinevezettek szerzett jogai, sem az 1871. XXXII. t. cz. §-nak egyéb intézkedései nem érintettek. És így a második fokozat eszupán az ezután történendő kinevezésekre alkalmazható, mely azonnal az első fokozat által váltatik fel a kinevezés sorrendje szerint, melyest a kisebb fokozatban levők száma a nagyobb fokozatban levők számát meghaladja.

Mi a fizetések megállapítását illeti, arra nézve nem lehet észrevételünk. Vegyük fel példának vidéken! Nálunk a törvényszéki bír. járásbíró, s kir. ügyész fizetése az 1871. évi XXXII. t. cz. 8-dik §-a szerint 1500 forintban van (nem számítva a lakpénzt) megállapítva; ezen fizetés a második fokozatban 200 forint esvén, lesz 1300 forint, mely összegeknek meg van a fokozatok szerinti aránya. Azon megjegyzés, mit egy bírótól hallottunk említeni, beszeltem. Ekkor ösztönén kinyilatkozta, hogy mindaddig nem tud meggyőzintni, míg testemben egy idegen szerzett lesz, mert most e mit kétszeresen érzem azon fájdalom, melyet csak egyszerűen kellene átélnem. Mint boldogságot, a mig két szivem volt, kétszeresen érzem, egy kétszeres volt most fájdalom is, melynek egy helyett két gyapontja volt. De ön, és szive között egy csudalatos, titkos vezetőségnek kellett fönnmaradni; mert keblemben gyakran egyszerre csak olyanokért kezdett dobogni, melyek engemet nem érdekeltek; és saját szivem csendesen maradt. Ezéltől nem régen önnel valaminek kellett történni; de hogy minék? azt én nem tudom; mert egymásután két estén s egy reggel szive csudalatos lázadásban volt. Az ön életében valami szokatlannak, valami rendkívülinek kellett történni. Ez volt másik oka annak, hogy visszajadjam szivét; elég volt az enyim is szenvedéseimre, nem kellett még az öné is! Röviden, a mitélt elég szerencsésen hajtattott végre. A legnagyobb gondall tettem szivét ez ezüst tokba, s most ismét itt van, birtokában. Akarja hozzá még az enyémét is? — folytató Valentin keserű mosolyal, — szívesen átadom! mert nagyon csalódnám ak-

kor, ha meg nem ölné. Oh! mily súlyosan is büntetett az Isten, hogy a boldogságot az emberiségnek kiszabott határon is túl akartam terjesztetni. A lovag mely gondolatokba merült, s bizonyos szomorúság volt arca látható, midőn a melyen megörbült emberre tekintett. — És most, éjlen bologlul! szóltott Valentin, fölülvá karosszékéből. Nincs több mondanivalóm. Ön kárt okozott nekem akkor, midőn azt hívté, hogy velem jöjtem követ el. De hogy ez így történt — nem az ön hibája; s éppen ezért jószándékútl fogadják köszönetemet. — És most mit akar tenni? — Még azt nem tudom; de annyit mondhatok, hogy soha többé nem fog engem látni. Messze, messze fogok menni; addig, hol már emberekkel nem találkozom. Ezután az ifju kezét nyújtá a lovagnak, mire ez felállott, s követte tekintetével a távozó rem-alakot, kinek lelkére a megérthetetlen fájdalom oly nyomasztó hatást gyakorolt. Mikor már Ilo lovag egyedül volt, hosszasan nézte a tokocsájt, a melyben szive volt. Már többször azon a ponton állott, hogy fölnyissa, de mindég visszatartotta magát, mert

Andrássy Károlyné, szül. Szapáry Etelka, 6 excellentiája, 100 ft lefizetésével, alapító tagja lett. — Győröt 25 éves tanári jubileumát ünneplé meg e hó 25-én Bánóczy János, a városi Kárpel István kármester elkártyázván minde vagyonát, életének golyóval véget vetett. — N. Váradon Mezey Mihály temetésén a független dalok és dalára fognak énekelni; a panaszokukat. — N. Enyeden a ronesoló toroklob, oly nagymértékben dühög, hogy a ref. főiskola alsóbb osztályaiban, az előadásokat beszüntették. — Nyiregyházi kereskedő Kubassy Gusztáv a napokban Kumer bécsi vendéglőtől postán egy frtot kapott, azon megjegyzéssel, hogy Bécsben létekor, tévedésből annnyival többet fizetett — Valóságos „fehér holló.”

KELETI DOLGOK.

A hercegovinai mozgalom legközelebb ismét új stadiumba készül lépni. Egy jól értesült lap írja Ragusából: Hacsak a nehány nap óta tartó rossz időjárás meg nem akadztja az eseményeket a hercegovinai lázadás színterén, egy fontos dolgot lehetnek elkészítni. Minden az eldöntést sejteti. A törökök legalább 12 ezer emberrel készülnek a lázadók által nagyban szorongatott Gronko erőd segítségére menni s e pont esetleges felmentése után a lázadók táborát tökéletesen kiirtani. Időközben Goranikonak két zászlóaljhoz álló helyőrsége már alkudozni kezdett a capitulatio végett a lázadókkal. A török helyőrség felajánlotta az erőd átadását s magának a fegyveres elvonulást kérte.

Ezt az ajánlatot kerekén visszautasították a lázadók, kik a török seregek e két zászlóaljjal való szaporodását meg akarják gátolni. Egyszerű fegyverrel ellátott követelnek. Különben nagyon jól tudják, hogy török részről halállos eszupst készülnek reájk mérni, s ennek megfelelően teszik az intézkedéseket a védelemre. Jelenleg számuk legalább kilenczezer főre megy, s ezenkívül meg vannak győződve, hogy erős, rendkívül harcra képes tartalékra számíthatnak. Nehány nap óta ugyanis nyílt titok, hogy máris hátezer montenegroi és tizenkét hegyi ágyú van a grahovoi sikon összpontosítva, s az a rendelkezésük, hogy a közönségben álló döntő harcokba beavatkozzanak. Montenegroinak kitárában levő hadizsengőt s beavatkozását más oldalról is megörösítik, mely ha meg fog történni, olyan kifizést adhat a hercegovinai mozgalom fejlődésének, melyet előre jelezni nagyon bajos. Hanem anyai bizonyos, hogy az lázba fogja hozni Európát.

FŐVÁROSI HIREK.

A főfőlsége a bírály, Reiter József, a köznevelés és köznevelési magyar miniszterium, nyugalmazott hivatalosolgájának, az ezüst érdemkeresztet adományozta. Izsó Miklós összes műveinek kiállítását, december hó első napjaiban leendő a képművészeti társulat helyiségében. A budai zenekadémiát november 29-én est 7 órakor, a vigadó kis termében, Zimay László vezetésé alatt hangversenyt rendez. A „nemzeti dalok” pedig jövő hó 4-én tartja meg teli dalestélyét eséjét. Közre fognak működni Barsany Sarolta és Sziklay Emilia ur-hölgyek, az első hegedű, az utóbbi pedig az ábrándos dall fogja énekelni. A király esküjéből Császár Zsigmond országgyűlési képviselő e hó 22-én kerestet adott. Be Jókay Mór ellen a sajtóbírósgáml. A „Független Polgár” szerkesztését, Rili József véglegesen visszalépett, s utólag Papp Gyula tehetőség fiatal hírlapírót nevezte meg, ama lap tegnapi száma. A szent István társulat tegnapi közgyűlésén előterjesztett előbbi jelentésből kitűnik, hogy az akadémián kívül e hazában, nincs egyetlen társulat sem, mely évenként anyni nyomtatványt adna ki, mint ez.

VIDÉKI HIREK.

Zalamegye főispánjánál Tarnóczy Gusztáv országgyűlési képviselőt, s néhai Bathányi Lajos miniszterelnök unokabátyját emlegetik. — A nagykiszántói „Kisdednevelő egylett”-nek, külügyminiszternek édesanyja, gr. valahányszor kezével közeledett a tokhoz — bizonyos remegést érezett, mit megmagyarázni nem tudott. Végre elhatározá, hogy nyugodtan ott hagyja, a hol van; s aztán ismét elkezdte tovább fúzni gondolatait. Midőn Montidji Julian ismét belépett, a lovag annyira el volt melyvedve álmódoszáiban, hogy az ajtó nyílását sem hallotta. Mindenek előtt elbeszélte a történeteket, s már egy pár óra múlva azon egytőlben benyomás utójelei is teljesen szétmosódtak, melynek az ő természetben csak fátalogságnak kellett lenni. Azután a két jó barát kiment: s mi Ilo lovagot illeti, ő meglehetősen későn jött ismét magához. Sokkal nagyobb volt fizikai kimerültsége, semhogy gyors álmot ne vont volna maga után. De az ő fejlejárása alatt valami figyelemre méltó történet vele. Azt álmodta a lovag, hogy anyja meghalt, s több ízben szóllította. Ilyen álom után mindenki gyorsan felébredt volna, de a mi hűstinket ez legkeveseb sem igazgatta. A hogy mindent elviselni szokott, úgy most is egész nyugodtan nézte s hallgatta, a mit az álom neki jelentett. De szobájában

Andrássy Károlyné, szül. Szapáry Etelka, 6 excellentiája, 100 ft lefizetésével, alapító tagja lett. — Győröt 25 éves tanári jubileumát ünneplé meg e hó 25-én Bánóczy János, a városi Kárpel István kármester elkártyázván minde vagyonát, életének golyóval véget vetett. — N. Váradon Mezey Mihály temetésén a független dalok és dalára fognak énekelni; a panaszokukat. — N. Enyeden a ronesoló toroklob, oly nagymértékben dühög, hogy a ref. főiskola alsóbb osztályaiban, az előadásokat beszüntették. — Nyiregyházi kereskedő Kubassy Gusztáv a napokban Kumer bécsi vendéglőtől postán egy frtot kapott, azon megjegyzéssel, hogy Bécsben létekor, tévedésből annnyival többet fizetett — Valóságos „fehér holló.”

SZÍNHÁZI SZEMLE.

(K. Gy.) Cttörtökön, november 25-dikén adattott: „Közönyt közönnnyel.” Vigjáték 3 felvonásban. Irta Moreto, fordította György Vilmos. Ha a spanyol színmű iróvalommal ismerősök vagyunk, — tudnunk kell, hogy ez előtt pár századdal az oly erővel műveltettem, mint másutt scholsem. Az ugynevezett „Teatro Antigo” — melynek sok kitünő tagjai voltak, — ezekere menő színdarabral lépett a világ elő. E Teatro antigo leg híresebb matadorjai — (elég, ha azok sorából a közönségünk által leginkább ismert Calderón megnevezjük) — közül való volt Don Augustin Moreto y Cabana. Mi a spanyol színmű-írók művészetét illeti, az egészen chiblon szerű volt, mindannyian arra törekedtek, hogy darabjaikban minél több nyugalom, s ezek minél komplikáltabb legyenek. Így aztán nagyon sokszor egy-egy érthetetlen nyugalommal zavargás állott elő, melyből maga az író is többé sem tudott jórómra kihozni. Moreto e tekintetben dícséretes kivételt képez, mert ő inkább mellőzve a nehéz nyugalomokat, — a jellem rajzolására törekedett a faszult. S hogy ez igyekezete mily félszegen sikerült: példát a most előadott „Közönyt közönnnyel.” (El desden con el desden.) s aztán az ismeretes „El úrado don Diego.” s az e két darab közül melyik a sikerültebb, azt meghatározni szinte lehetetlenség. Egyik sem lehet kevésbé kitünő, a másikkal szemben. Mindenk valódi remekmű Moreto valószínű, hogy darabjaiban a már mások által régebben leltet ésméket dolgozta fel újból. Ha van is benne valami igaz, — mint azt az iróadók történetírők állítják, — említték két darabja által, saját s önálló alkotásában örök darabát szerzett nevének. A most előadott darab tartalmit elmesélünk fölsőleg. Résztint, mert az ismeretes, résztint, mert a tartalmit már maga a cím is kifejezi. Egy nő, kinek az a caprice szava, hogy ő nem tud szeretni, s e miatt közönsz: épen a viszont közönszesség által lesz szerelmessé. S ez eszme oly mesterleg van kidolgozva, hogy a darabban örök becses áll. Mit a remek nyelvész, s a darabhoz méltó kitünő forlítás még nagyobbá teszi.

Attérve az előadásra. — Siposné (Dona Diana) a közönsz lényét mely tanulmányozással, helyes alakítással, — Temesváry (Carlos) a szerelmes, de közönszesség színelő ifju — kitünő sikerrel adták. Timár (Polla, mely) nehéz szerepét sok humorral vitte, ok hárman arattak legtöbb tapsot. A többi szereplők is — köztök Rott Muri (Cinthia) A bonny (Bearna h.) jól töltötték be szerepeiket, s így az előadás egészen sikerült. A díszletek szépek voltak, s a zenekar a darabhoz írt zenét jól játszta. Még egyet a rendezőről! E lapok hasábjain egy színi szemébe ml történet oly megjegyzés, hogy az illető rendezőség a noi karok felállításánál figyelmes legyen. A noi kar egy pár tagjának miétt, kell éppen hátul lenni, midőn ok inkább igényt tarthatnak az elsőb helyekre? E tárgy bővebb taglalásába nem bocsátkozunk, de megjegyezzük, hogy ez nem saját észrevételünk, hanem a Közönszég megjegyzése. — Közönszég szép számmal.

Pénteken, november 26-án adattott: „Süketnek kell lenni” vigjáték egy felvonásban. Irta Eirich, fordította Császár M. és „Növéde”, vig operette 2 felvonásban; Irta Freumann Károly, fordította Latabár Endre, ze-

oly nagy zaj volt, hogy nem lehetett szemé fol nem nyitnia. Folygonesedett ágyában, és a sötétben figyelve hallgatódzott, hogy honnan jó a hang. Majd kérdezte, hogy ki van a szobában? ...Egy lélek sem felelt. A zaj folytatónan hallatszott. Azt gondolta a lovag, hogy a handallóból jön; megújuló kalapács-ütés szerű zajt hallott. Meggyújtotta lámpáját, fölkel, s odament honnan a zaj hallatszott. Az ezüst tokocska még mindig azon a helyen állott, a hol ő hagyta; s tovább nem keltékedhetett föllette, hogy a zaj a tokocskából jön. Mig a lovag aludt, azalatt elszorult szive magában dobogott, s ugy kopogott börtöne falán, mintha még azon kebleben volna, melyben eredetileg volt. A lovag — kit soha, semmi nem tudott fölízgatni — akaratlánú ősszerzett. — Csodálatos! süttög, aztán sokáig nézte a tokocsájt, a melyben — mondani — saját élete volt, s melynek kopogása csendesen lassudni kezdett. (Folyt. köv)

otétebb... elyekből... tekintve... falait... erős... rok ost... vendéls... rú rom... ni Götz... gaslaton... gánosan... ent Mi... rzi... ete Ju... magas... az ó... játék... z... szám...

